

Virus- bestrijding in 2021

De grootste uitdaging in de pootaardappelteelt voor 2021 is de virus beheersing. Daarbij is het gereedschap om virus-overbrengende luizen te bestrijden slechts beperkt. Belangrijkste precisie gereedschap is olie. En om de luisdruk te beheersen is een vroegtijdige behandeling noodzakelijk. Afgelopen jaren en zeker in seizoen 2020 was de luizendruk al bij opkomst van de aardappels enorm.

De klimaatmodellen tonen dat we rekening moeten houden met een steeds vroeger voorjaar. Bij uitstek de gelegenheid voor luizen om zicht te verspreiden en vermeerderen. Op tijd beginnen met een kort interval is het advies. En op tijd betekent vroeger dan ooit. Maar er zijn ook perspectieven om de luizen te verwarren.

Verwarren

Jan Salomons, adviseur bij Delphy, verwijst naar een Zwitsers onderzoek van Brice Dupuis. Deze onderzoeker laat een aantal opties zien om de luisdruk te beheersen. Een interessante optie die de moeite van het experiment waard is, wordt door in Zwitsers onderzoek genoemd in de vorm van mee zaaien van haver tijdens het poten c.q. ruggenfrozen. Een andere optie die is getest, is het afdekken van de ruggen met stro. Deze secundaire maatregelen zijn vooral bedoeld om de luizen te verwarren. Uit dit onderzoek blijkt dat tellingen van luizen in objecten met stro of haver tussen de aardappels gezaaid in combinatie met virusolie zorgt voor een lagere luizendruk. Salomons licht toe dat objecten met mulchen van stro volgens dit onderzoek ook leidt tot een lagere luizendruk. Virusolie blijft wel randvoorwaarde om de luisdruk te beheersen

Waarneming

De verwarring van de luis vraagt inzicht in het signaleringsvermogen van de luizen. Daar is het één en ander van bekend. Luizen herkennen de aardappelplant op basis van drie waarnemingen:

- **VISUEEL:** luizen signaleren contrast tussen kale grond en gewas. Ze landen bij voorkeur op de rand van het gewas of plant.
- **KLEUR:** de volgorde van aantrekkelijkheid is geel - oranje - geelgroen - groen. Een gele plant is aantrekkelijker dan een groene. Door de kleur van het perceel tijdelijk zo goed mogelijk te wijzigen kan de aantrekkelijkheid verminderd worden, zodat de aardappelplant wordt vermeden door de zoekende luizen.
- **REUK:** de aantrekkingskracht van andere luizen door afgifte van feromonen speelt sterk mee in de bewegingen van luizen. Als er luizen aanwezig zijn trekken deze andere luizen aan door afgifte van hormonen zoals feromonen.

Preventie

Luizen moeten bestreden worden om virusziekte te voorkomen. Daarbij is preventie het belangrijkste beheersingsdoel. Salomons benadrukt een aantal essentiële aspecten die bestaan uit teelthandeling en toepassing van insecticiden.

- In de teelt moet uiteraard de basis worden gelegd met gezond uitgangsmateriaal. Verkeerd uitgangsmateriaal leidt altijd tot onvoorspelbaarheid en beheers handelingen die te laat of niet worden uitgevoerd.
- Onkruidbeheersing is een andere teeltmaatregel. Niet alleen in het veld maar ook in de nabije omgeving. De aantrekkelijkheid van de aardappelplant voor luizen moet ten alle tijde voorkomen worden.

- De derde teeltmaatregel is voorkomen van hergroei. Daarbij speelt strategisch bemesten een belangrijke rol.

Interval

Voor de inzet van insecticide heeft Salomons de volgende richtlijnen:
In geval van virus gevoelige rassen moet met name in het begin van het seizoen om de drie a vier dagen met ca. drie liter virusolie worden gespoten. En besef daarbij dat in 2020 al bij opkomst luizen zijn gesignaleerd. Voor de inzet van breedwerkende luizenbestrijders is een interval van circa twee weken raadzaam. Daarbij moeten geen concessies worden gedaan aan de dosering. De volle dosering volgens het etiket is noodzakelijk om de luizendruk te beperken. Middelen die in de basis aaltjesbestrijders zijn hebben een effect op luizen maar slechts als indirecte ondersteuning. Het toepassingsmoment voor de luizenmiddelen lijkt het beste in de avond te liggen. Bij hoger luchtvochtigheden zijn de luizen het actiefst en kunnen het beste geraakt worden.

Luisbeheersing wordt steeds meer de belangrijkste focus voor de pootaardappelteler. Het gereedschap wordt beperkter en de luizendruk neemt toe. Inzicht in de juiste inzet van de middelen maar zeker ook in de verplaatsing en cyclus van de luizen is noodzakelijk om het gereedschap effectief in te kunnen zetten. De teler die zich deze kennis eigen maakt is het beste toegerust om de pootaardappelteelt tot een goed einde te brengen.